

REFORMA JUSTICE

REFORMY JUSTICE OD ROKU 1989

1991: přijetí zákona o soudech a soudcích

- kritika podřadného postavení vůči výkoné moci

1998 – 2000: ministr Otakar Motejl

- předložení novel zákonů o soudech a soudcích a Ústavy
- nepřijaty Poslaneckou sněmovnou

2000-2001: novely procesních předpisů

- občanský soudní řád (2000)
- trestní řád (2001)

ministr Pavel Rychetský:

- snaha o prosazení románského modelu správy soudnictví
- období menších (technických) reforem
- neúspěch s drobnou reformou zákona o soudech a soudcích

2001 – 2002: ministr Jaroslav Bureš

- prosazení novely trestního řádu
- přijetí nového zákona o soudech a soudcích (části zákona později zrušeny Ústavním soudem)

2002 – 2003: ministr Pavel Rychetský

- návrat k technickým novelám

2003 – 2004: ministr Karel Čermák

- návrhy:
- vznik pracovních týmů
 - snížení počtu soudců, posílení administrativního aparátu a vyšších soudních úředníků

2004 – 2006: ministr Pavel Němec

- návrh na snížení hranice trestní odpovědnosti na 14 (12) let
- neschválení návrhu nového trestního zákoníku

ÚČINNOST DŮLEŽITÝCH NOREM V ČESKÉ REPUBLICE

Název normy	účinnost od
trestní zákoník (zákon)	1962
občanský zákoník	1964
obchodní zákoník	1991
zákoník práce	2007
správní řád	2006
občanský soudní řád	1963
trestní řád	1962
soudní řád správní	2002
zákon o soudech a soudcích	2002

NEDODĚLKY ČESKÝCH SOUDŮ

Občanskoprávní věci - 2006

nápad	vyřízeno	nevyřízeno
297 934	332 478	164 694

Výkon rozhodnutí nařízený soudem - 2006

nápad	vyřízeno	nevyřízeno	neprovedeno
307 969	313 105	18 494	388 596

Správní soudnictví – 2006

nápad	vyřízeno	nevyřízeno
5 894	5 246	5 398

Pozn.: v agendě správního soudnictví se projevuje specifický jev, kdy počty nedodělků starších časových řad jsou relativně nízké, avšak soudy nestačí vyřizovat nově došlé žaloby, a tak dochází k postupnému nárůstu nevyřízených věcí, jakož i věcí pravomocně neskončených.

HLAVNÍ PROBLÉMY JUSTICE:

- **délka řízení:** v roce 2006 činila průměrná délka trestního řízení okresního soudu 242 dní, průměrná délka občanskoprávního řízení 444 dní a v opatrovnických věcech 194 dní
- **počet nedodělků** (viz výše)
- **počet věcí zrušených odvolacím soudem:** např. v trestních věcech u krajských soudů v roce 2005 bylo z celkového počtu vyřízených odvolání 15 399 zrušeno a vráceno soudu 2 074 věcí a státnímu zástupci 25 věcí, což činí 13,63% z vyřízených odvolání.
- **Zvyšující se nápad v jednotlivých agendách:** např. v agendě občanskoprávních věcí vzrostl nápad od roku 2001 z 228 933 věcí na 297 934 věcí v roce 2006
- Nejednotnost soudní praxe
- Průtahy v řízení
- Regionální problémy s množstvím nedodělků
- Neefektivní využívání výpočetní techniky a nedostatečná komunikace s veřejností
- Nedostatečné zvyšování odbornosti soudců
- Fluktuace administrativních pracovníků

KROKY KE ZLEPŠENÍ SITUACE:

- **Změna personálního složení soudů:**
 - obřemenění soudce a posílení administrativního aparátu – asistentů, vyšší soudních úředníků a dalšího administrativního aparátu,
 - práce v minitymech (soudce, resp. senát a dva asistenti či odborní pracovníci),
 - úprava orientačních ukazatelů potřebnosti soudců,
 - zpřísnění kárné odpovědnosti snížením platu (zvýšení maximální hranice sankce), rozšíření případů pro rozhodování způsobilosti k výkonu funkce soudce,
 - vytvoření systému vzdělávání
- **Oblast řízení justice:**
 - prohlubování spolupráce ministerstva a soudů,
 - posílení manažerské činnosti předsedy soudu,
 - rozšíření případů pro odvolání soudního funkcionáře,
 - tvorba kariérního řádu,
 - elektronické řízení resortu (e-management justice)
- **Zapojení moderních technologií (e-justice):**
 - insolvenční rejstřík, informace o jednáních v jednacích síních soudu, elektronická podatelna pro resort justice, elektronický spis, úřední desky složek resortu, elektronické platební

rozkazy, dálkové nahlížení do spisů, centrální evidence stíhaných osob, informace o stavu soudních řízení

- **Oblast investičních potřeb soudů**
 - dofinancování výstavby justičního areálu v Brně,
 - využití PPP projektů (soudní budova v Ústí n.L.)
- **Oblast zjednodušení a zrychlení trestního a civilního procesu**
 - nový trestní řád,
 - novela občanského soudního řádu,
 - novela zákona o soudech a soudcích,
 - odbřemenění justice (novela právní úpravy exekučního řízení – přenesení některých pravomocí ze soudu na soudního exekutora),
 - posilování role rozhodčího řízení,
 - předcházení sporům – mimosoudní jednání
- **Oblast ekonomických aspektů soudního řízení**
 - zvýšení ekonomické odpovědnosti účastníka civilního řízení za výsledek sporu,
 - centralizace vymáhání soudních pohledávek
- **Oblast řešení regionálních problémů justice**
 - posílení severočeské justice
- **Oblast veřejnosti, otevřenosti a transparentnosti justice**
 - vytvoření mediální strategie resortu, využití internetu a kvalitnější poskytování informací

DOPORUČENÍ TRANSPARENCY INTERNATIONAL ČR PRO REFORMU ČESKÉ JUSTICE (2004):

Hodnocení práce a kariérní postup soudců:

- zavedení jednotného systému hodnocení soudců (plošné, transparentní a písemné hodnocení, existence řídicího prvku, srovnatelnost výsledků, uplatňování vícero kritérií, veřejnost hodnocení, efektivita hodnocení)

Posílení odpovědnosti soudce:

- přístup veřejnosti k justičním informacím, koncepce mediálního zastupování českého soudnictví,
- etický kodex soudce,
- kárné řízení: rozšíření kárné iniciativy, diskuse nad osobou kárného žalobce

Nezávislost českého soudnictví:

- zlepšení komunikace ministerstva spravedlnosti se stavovskou organizací,
- průhledný a kontrolovatelný mechanismus rozdělování prostředků v rámci resortu,
- průhledný systém stanovování krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých cílů a potřeb,
- diskuse nad převedením výkonu státní správy z ministerstva spravedlnosti na tzv. nejvyšší radu soudnictví